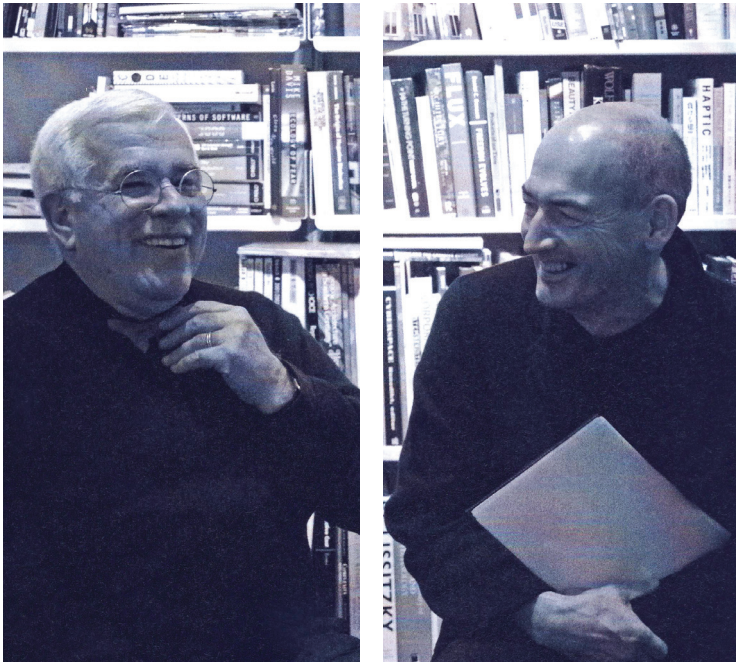

اَبَرِ اِنْتِقَادِي

رم کولھاس - پتر آیزمن

با حضور جفری کیپس و رابرٹ سومول

مترجم:
پویان رومی

کتابکده کسری

أَبَرِ اِنْتِقَادِي

رم كولهاس - پيتر آيزمن

با حضور جفري كينس و رابرت سومول

مترجم:
پويان روهي

انتشارات تخصصي هنر،
معماري و شهرسازي

کتابخانه کسري

آیزنمن، پیتر، ۱۹۳۲ - م.

Eisenman, Peter

ابر انتقادی/ پیتر آیزنمن، رم کولهااس؛ با حضور جفری کیپنس، رابرت سومول؛ ترجمه پویان روحی.
مشهد: کتابکده کسری، ۱۳۹۴.

۱۶۰ ص: مصور.

شابک:

وضعیت فهرست نویسی: فیبا

یادداشت: عنوان اصلی: Supercritical, 2010.

موضوع: آیزنمن، پیتر، ۱۹۳۲ - م. -- مصاحبه‌ها

موضوع: کولهااس، رم، ۱۹۴۴ - م. -- مصاحبه‌ها

موضوع: معماری -- فلسفه

موضوع: شهرسازی -- فلسفه

شناسه افزوده: کولهااس، رم، ۱۹۴۴ - م.

شناسه افزوده: Koolhaas, Rem

شناسه افزوده: روحی، پویان، ۱۳۵۹ - مترجم

رده بندی کنگره:

رده بندی دیویی:

شماره کتابشناسی ملی:

۹۷۸-۶۰۰-۶۵۰۹-۴۸-۸

۱۳۹۴ ۱۲ آلف ۹/۲۵۰۰/۷۲۵۰۰

۷۲۰/۱

۴۰۶۹۲۹۲

کتابکده تخصصی هنر، معماری و شهرسازی کسری

آبر انتقادی

ترجمه: پویان روحی

صفحه آرایی و آماده‌سازی چاپ: منا گندمکار - میلاد خواجوی

چاپ اول: زمستان ۱۳۹۴

شمارگان: ۱۰۰۰

لیتوگرافی، چاپ و صحافی: مؤسسه چاپ آستان قدس رضوی

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۶۵۰۹-۴۸-۸

انتشارات: کتابکده کسری

نشانی انتشارات: مشهد فلسطین ۱۴ پلاک ۱۰ تلفن: ۰۵۱-۳۷۶۷۰۰۱۹

کلیه حقوق چاپ و نشر این کتاب برای انتشارات محفوظ می‌باشد.

مرکز پخش: کتابکده کسری

تلفن: ۰۵۱-۳۸۴۳۵۵۳۱ همراه: ۰۹۱۵ ۳۰۱۷۱۸۱

برای
پرهام
و
پیمان روحی

فهرست:

پیش‌گفتار مترجم ۷

۱: رویداد

پیتر آیزنمن و رم کولهاس، ۲۰۰۶. گفتگویی با مدیریت برت استیل ۱۳

۲: دیدگاه

جفری کیپس و رابرت سومول، ۲۰۰۶. گفتگویی با مدیریت مارک کازینز ۴۷

۳. پیش‌زمینه

پیتر آیزنمن در گفتگو با الوین بویارسکی، ۱۹۷۵ ..... ۸۵

رم کولهاس، با معرفی پیتر کوک ۹۱

۴. پس‌گفتار

۱۰۰ نکته درباره‌ی آیزنمن و کولهاس ۹۹

تقصیر من بود ۱۲۰

۵. مدارک

تصاویر ۱۲۳

پیش‌گفتار مترجم

دانش ما در ایران نسبت به دانش تولیدشده و در حال تولید در کشورهای پیشرفته و بویژه آمریکا که در تولید گفتمان معماری پیشروست، محدود است. دلایل این امر در ناکارآمدی سیستم آموزش معماری ما خلاصه می‌شوند؛ سیستمی که به‌روز نشده و نتوانسته است با گفتمان معاصر معماری، پیوند برقرار کند. از سوی دیگر، تعداد آثار نوشتاری ترجمه‌شده به فارسی نسبت به تعداد آثار موجود بسیار کم است. ترجمه‌های محدودی نیز که انجام شده‌اند، عموماً کیفیت مناسبی ندارند و منابع اصلی را شامل نمی‌شوند. هنوز که هنوز است، هیچ‌یک از کتاب‌های اصلی تئوری معماری به طور کامل به فارسی برگردانده نشده‌اند. این، یکی از دلایلی است که باعث شده ما فاقد گفتمان باشیم و پیوندی با گفتمان جهانی معماری معاصر نیز نداشته باشیم. کمبود آثار تئوری، در عین حال موجب شده است تا ما با ابزار ساخت گفتمان آشنا نباشیم. زبان فارسی در عرصه‌ی معماری، زبان ضعیفی است. بسیاری از واژگان گفتمان معماری، هنوز در زبان فارسی به کار نرفته‌اند و بنابراین، معادلی در این زبان ندارند. این موضوع ما را به زمان مشروطه و مشکلاتی که بر سر راه آشنایی ایرانیان با دانش روز وجود داشت، برمی‌گرداند. داریوش آشوری در این باره و در مورد تلاش محمدعلی فروغی در تاسیس فرهنگستان ایران می‌نویسد: “یکی - دو نسل پیش از فروغی اگرچه ضرورت ساده‌سازی زبان نوشتار را دریافته بودند، اما هنوز نتوانسته بودند برای غنی‌سازی واژگانی این زبان در جهت پذیرش مفهومی‌های علمی و آنچه مربوط به دستاوردها و شیوه زندگی مدرن است، کار نمایشی بکنند. فروغی و کسانی دیگر از هم‌نسل‌های او در این جهت گام‌های بلندتری برداشتند. البته، فروغی با کار ماندگاری که در جهت برگرداندن فلسفه اروپایی به زبان فارسی کرد، زمینه یک دگرگونی سبکی را در این زمینه فراهم کرد که بسیار اثرگذار بود و نسل‌های بعدی از روش او بهره‌مند شدند.” به نظر می‌رسد این وضعیت، در عرصه‌ی معماری، همچنان وجود دارد. این مساله، ضرورت برگردان آثار نوشتاری معماری و تلاش برای یافتن معادل‌های فارسی برای واژگان تخصصی آن را ضروری می‌کند.

در جلسه‌ای که در تیر ماه ۹۴ با عنوان “وضعیت فرانقد؛ تئوری معماری و ساخت گفتمان” در کانون معماران معاصر تهران داشتیم، درباره‌ی این مسائل حرف زدیم و بخشی از آثار مهم تئوری معماری را معرفی کردیم. مشکل زمانی آشکار شد که شخصی از فعالان عرصه‌ی آکادمیک گفت: “این‌ها تئوری نیستند. تئوری یعنی ما چیزهایی را به چند دانشمند بدهیم و آن‌ها به ما بگویند، آیا این‌ها تئوری‌اند یا نه!” این نگاه عمق فاجعه را نشان می‌دهد و نشان از آن دارد که ما، به عنوان فعالان عرصه‌ی آکادمی، هنوز تعریف اولیه‌ی تئوری [معماری] را نمی‌دانیم. تئوری معماری (تئوری فرهنگی)^۱ برخلاف تئوری علمی^۲، به دنبال اثبات چیزی

1- Cultural theory
2- Scientific theory

نیست. تئوری معماری کنشی است اندیشمندانه در باب معماری؛ فکر کردن به معماری، حرف زدن درباره‌ی معماری و نوشتن درباره‌ی معماری. در چنین بستری، ضرورت آشنایی با آثار نوشتاری، بیش از پیش بر ما آشکار می‌شود. کتابی که در پیش رو دارید، با در نظر داشتن چنین پیش‌زمینه‌ای، در دسترس شما قرار گرفته است.

در برگردان کتاب، تلاش کرده‌ام تا برای واژگان رایج تئوری که در آن وجود دارند، معادل‌های مناسبی پیدا کنم و امیدوارم این کار، به غنای ادبیات تئوری فارسی، که آن‌طور که پیش از این گفتیم، توان چندانی ندارد، بیافزاید. اصطلاحاتی همچون آثار شاخص معماری^۱، تاریخ آثار شاخص^۲، پروژه‌ی پیش‌افکن^۳، پوشه^۴ و ...، اصطلاحاتی هستند که به احتمال بسیار برای نخستین بار به شکل رسمی برای معادل‌های انگلیسی خود به کار می‌روند.

کتاب سرشار است از مفاهیم و درونمایه‌های مرکزی گفتمان معماری. یکی از مهم‌ترین این مفاهیم، مفهوم پراکتیس انتقادی است و من فکر می‌کنم برای ما که از نظر فرهنگی، با مفهوم تفکر انتقادی مانوس نیستیم و در عین حال، دارای یک سنت تاریخی معماری هستیم که گاه، فاصله گرفتن از آن و نگاه انتقادی به آن، کار دشواری به نظر می‌رسد، مفهوم پراکتیس انتقادی اهمیت بسیار زیادی دارد. ابرانتقادی کمک می‌کند تا بدانیم این دو معمار – پیتر آیزنمن و رم کولهاس – در مورد کار خود و دیگری، چطور فکر می‌کنند؟ نگاه دو تئوریست – جف کیپنس^۵ و رابرت سومول^۶ – به کار آن‌ها چگونه است و چگونه خوانش آن‌ها از کار این معماران، که با خوانش خود آن‌ها از کارشان اساساً متفاوت است، می‌تواند به گسترده‌تر شدن افق معنایی کار آن‌ها و عمیق‌تر کردنش، کمک کند. کتاب کمک می‌کند با اهمیت نقد فورمالیستی^۷ – مدل معاصر و رایج نقد آثار معماری – و دستاورد آن برای دانش معماری، و همین‌طور بسیاری مسائل دیگر آشنا شویم. این کتاب در عین حال پرسش‌های بسیاری نیز برمی‌انگیزد. امیدوارم این پرسش‌ها برای خواننده‌ی کتاب، انگیزه‌ای شوند برای مطالعه‌ی بیشتر و عمیق‌تر و امیدوارم خواننده، در تلاش برای یافتن پاسخ این پرسش‌ها، مسیر شخصی خود را تعریف و برای پیمودنش، تلاش کند.

پویان روحی

پائیز ۲۰۱۵

واشنگتن

1- Canonical building

2- The canon

3- Projective project

4- Envelope

5- Jeffrey Kipnis

6- Robert Somol

7- Formalist criticism

SUPERCritical

Rem Koolhaas & Peter Eisenman

Architectural Association, London

(پس از چند هفته رد و بدل کردن پیامک، ایمیل و تماس‌های تلفنی برای تعیین یک تاریخ (که کار آسانی نبود) و تعیین یک دستورکار که هر دو با آن به عنوان چارچوبی برای یک گفتگوی یک‌ساعته موافق باشند (که کار سخت‌تری بود)، پیتر آیزمن و رم کولهااس در عصر روز ۳۰ ژانویه، وارد اتاقی مملو از جمعیت در انجمن معماری لندن شدند تا درباره‌ی دوران حرفه‌ای خود، پروژه‌ها، نوشته‌ها و باورهای معماری‌شان گفتگو کنند. آن‌ها پس از چند دقیقه حرف‌های اولیه وارد تبادل نظر جذاب و پرفراز و نشیبی شدند که پروژه‌ها و نوشته‌های مختلفشان را روشن کرد ...)

* * *

کتابی که در دست دارید، دیدار دو ذهن معماری برجسته، پیتر آیزمن و رم کولهااس را که برای انجام یک گفتگو در سال ۲۰۰۶ به انجمن معماری [لندن] آمده بودند، ثبت می‌کند. این کتاب با گفتگوی دو ساعته‌ی این دو نفر آغاز می‌شود؛ گفتگویی که در آن، هر دو در مورد ایده‌های مختلف، از جمله دیدگاه مشترک خود مبنی بر لزوم وجود شکلی انتقادی از پرکتیس معماری در شرایط امروز، حرف زدند. در عین حال دیدگاه‌های دو منتقد برجسته، جفری کینیس و رابرت سومول نیز در ادامه‌ی گفتگو آمده است. متن دو سخنرانی از این دو معمار که تاملاتی هستند درباره‌ی اهمیت نوشتن در کارهای خود و نیز به طور کلی در معماری معاصر، در کتاب گنجانده شده و به این ترتیب، دیدگاه‌های ارزشمندی درباره‌ی نقش حیاتی واژگان معماری به دلیل ظرفیت خود برای شکل‌دهی و انتقال اندیشه‌ها و پروژه‌های معماری در دنیای امروز ارائه می‌شوند.

9 786006 1509488

شهرسازی
معماری و
کتابخانه تخصصی هنر